

PRO SOS

..... HANKE

Uutta sosiaalityötä luomassa OSAHANKEARVIOINTI Loppuraportti

Sinikka Volanto

PRO SOS – Kevät 2019



Sisällys

1. JOHDANNOKSI	2
2. ARVIOINTISUUNNITELMA.....	2
Alku- ja loppukartoitus	3
Osahankearvioinnit.....	3
Osallisuuden lisääntymisen arviointi	3
Prosessiarviointi.....	3
3. OSAHANKEARVIOINTI	4
3.1. Osahankearvioinnin viitekehys.....	5
Hankkeen tarpeen arviointi ja arviointisuunnitelma.....	7
Arvioinnin ohjelmateoria.....	7
Arvioinnin tarkoitus	7
Arviointikysymykset.....	7
Menetelmät.....	8
Aineiston hankintastrategiat	8
3.2. Arvioinnin toteuttaminen osahankkeissa.....	8
Koske	9
Pikassos.....	12
Socca.....	15
Sonet Botnia	18
Socom	21
Vasso.....	23
Verso.....	26
4. YHTEENVETO JA HUOMIOITA TULOSTEN JUURRUTTAMISESTA	28
LÄHTEET.....	30

LIITTEET

Liite 1 Toimintatapojen mallintamisen muistilista

Liite 2 Hankkeen aikana tapahtuva aineistojen kerääminen

1. JOHDANNOKSI

Tämä on PRO SOS -hankkeen arviointikokonaisuuden osaraportti. Arviointityö hankkeessa perustuu Euroopan unionin arviointitoiminnan käytäntöihin, jossa toteutuvat sekä hanke-aikaiset että hankkeen jälkikäteisarviointit. (Virtanen 2007, 22.) Raportissa käsitellään hankkeen kokonaisarviointia, osahankearviointia ja osallisuuden lisääntymisen arviointia pääpainotuksen ollessa **osahankearvioinnissa**. Hankkeen raporttisarjassa on julkaistu kokonaisarviointiin liittyvä **Alkukartoitus** keväällä 2017. Tämän kartoituksen jatkumona on toteutettu Loppukartoitus, minkä tiivistelmä on luettavissa PRO SOS -hankkeen nettisivuilta www.prosos.fi.

PRO SOS -hankkeen tavoitteena on ollut uudistaa ja luoda vahvaa, asiakaslähtöistä ja vaikuttavaa sosiaalityötä uudistuvissa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteissa. Hanke on Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) hallinnoima, Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskuksen SOnet BOTNIA:n koordinoima ja Euroopan Sosiaalirahaston, Kuntaliiton, SeAMKin ja osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien rahoittama. Hanke toimii SOnet Botnian alueen lisäksi pääkaupunkiseudun osaamiskeskus Soccan, Varsinais-Suomen Vasson, Kaakkois-Suomen Socomin, Keski-Suomen Kosken, Päijät-Hämeen Verson ja Pirkanmaan /Satakunta ja Kanta-Häme) Pikassoksen alueilla. Mukana on myös Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (KYC), joka toteutti hankkeen osana yhteiskehittämisen työpajoja kolmella osahankealueella. KYC ei ole mukana osahankearvioinnissa.

Hankkeen tulosten saavuttamisen lisäksi arviointi kohdentuu hanketyön prosesseihin, erityisesti päähankkeen antamaan tukeen osahankkeille. Prosessiarviointi on nivottu mahdollisimman vaivattomasti osaksi hankekokouksia ja tavoitteena on ollut tuottaa sellaista tietoa, jonka avulla päähankkeen toimintatapoja voidaan muuttaa osahankkeiden tarpeita vastaaviksi.

2. ARVIOINTISUUNNITELMA

Arvioinnin kokonaisuus

PRO SOS-hankkeen hankehakemukseen on kirjattu, että arviointi toteutetaan koko hankealueen kattavana sekä osahankekohtaisena. Päähankkeen toimesta on tehty siis myös osahankkeiden toimintaa koskevaa arviointia.

Arvioinnin osia ovat:

- Hankkeen kokonaisuudesta tehtävä alku- ja loppukartoitus
- Osahankearviointit
- Osallisuuden lisääntymisen arviointi
- Prosessiarviointi

Arvioinnin tukena on Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra), <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra>.

Alku- ja loppukartoitus

Kartoituksilla arvioidaan hankkeen vaikutuksia. ESR logiikan mukaan arvioidaan myös sukupuolivaikutuksia. Alkukartoitus on toteutettu keväällä 2017 (http://www.prosos.fi/wp-content/uploads/2017/08/Alkukartoitus_08-2017.pdf). Sen teemoina olivat palvelutarpeen arviointi, toimeentulotukiprosessin sujuvuus ja yhteiskehittäminen. Vastaajina olivat hankkeen kannalta keskeiset käytännön toimijat. Kysymyksenasettelu alku- ja loppukartoituksessa palvelee muutoksen ja vaikutusten esille saamista sekä hankkeen tavoitteiden toteutumista. Kartoitukset kohdentuvat sosiaalityön menetelmiin, käytäntöihin ja toimintatapoihin ja loppukartoitus toistaa alkukartoituksen teemoja. Loppukartoitus on tehty keväällä 2019 ja siitä on laadittu raportti, minkä tiivistelmä löytyy hankkeen www-sivuilta www.prosos.fi

Osahankearvioinnit

Osahankearvioinnit toteutettiin kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa arviointi-asetelmat laadittiin Robsonin (2001, 123) viitekehyksen mukaan. Jatkona tälle työlle, arvioinnin toista vaihetta varten, valittiin tarkentunut päähankkeen tavoitteita palveleva kehittämisteema kullekin osahankkeelle. Kolmannessa vaiheessa hankkeen lopussa arvioitiin hankkeen toteutuneita tavoitteita ja tuloksia päähankkeen teemojen suunnassa. Tästä arviointikokonaisuudesta tarkemmin tämän raportin kolmannessa luvussa.

Osallisuuden lisääntymisen arviointi

Koska koko hankkeen yksi tavoite on ollut sosiaalityön asiakkaiden osallisuuden lisääminen uusien palvelujen ja sosiaalityön menetelmien avulla, kohdentuu arviointi asiakkaiden osallisuuteen. Arviointi kohdistetaan osahanketoimintojen kautta myös työntekijöiden osallisuuteen. Tuloksia on luettavissa osahankekohtaisesti tässä raportissa.

Prosessiarviointi

Hankkeen prosessin aikainen arviointi nivottiin mahdollisimman vaivattomasti osaksi hankkokouksia, hankepalaverien ja työpajojen yhteyteen (formatiivinen/sisäinen arviointi). Arviointi kohdistettiin hankkeen tulosten saavuttamiseen, vaikuttavuustiedon esille saamiseen, hanketyön prosesseihin, erityisesti päähankkeen antamaan tukeen osahankkeille. Tavoitteena oli tuottaa sellaista tietoa, jonka avulla päähankkeen toimintatapoja voidaan muuttaa osahankkeiden tarpeita vastaaviksi.

Prosessiarviointi on väliarviointivaiheen työkalu, jolla on hankeaikana mahdollista parantaa toiminnan laatua. Arvioinnilla tavoitellaan yhdessä oppimista sekä vahvistumista ja aktivoitumista. Arviointi antaa palautetta hankkeessa valitun toimintalinjan tuloksellisuudesta ja sen toimintalinjan mukaisten kehittämistoimien osuvuudesta ja sujuvuudesta. Keskeisenä kysymyksenä on, mitä tapahtuu, kun prosessi on käynnissä.

Arvioinnin tiedonhankinnassa on käytetty kyselyitä, keskustelua, haastattelua ja havainnointia.

Osahankkeitten tavoitteena on mallintaa uudenlaisia työ- ja toimintatapoja sosiaalityössä. Mallintamisen tueksi ja arvioimiseksi osahankkeiden avuksi on laadittu eräänlainen muis-tilista (Liite 1.), jotta tekemisestä muodostuisi kumulatiivinen, jäsentynyt ja johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus.

Lisäksi hanketyön tueksi on laadittu aineistojen keruun ja hallinnan ohjeet. (Liite 2.)

Ensimmäisen, kesäkuussa 2017 järjestetyn prosessiarviointikerran teemana oli, mitkä työmenetelmät, toimintatavat ja toimintojen sisällöt ovat edistäneet ja /tai estäneet prosessin alkuun lähtemistä ja etenemistä. Lisäksi paikannettiin Kykyviisarin, Osallisuuden palasten ja Suunta-työkalun käyttöönottoa.

Toinen arviointikerta toteutettiin syyskuussa 2017 tiimipalaverin yhteydessä ja teemoina olivat hankkeen näkyvyys ja vaikuttamisen mahdollisuudet.

Loppuarviointi toteutettiin EURA-raportoinnin yhteydessä hankkeen lopuksi. Tuloksia on luettavissa tiivistelmästä hankkeen verkkosivuilta www.prosos.fi.

3. OSAHANKEARVIOINTI

Ministeriön (STM) hyväksymän PRO SOS -hankkeen hankesuunnitelman mukaan tavoitteena on selkeyttää ja vankistaa sosiaalityön asemaa sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) rakenneuudistuksessa sekä varmistaa vahva asiakaslähtöinen ja vaikuttava sosiaalityö sosiaalihuoltolain hengen mukaisesti, perustoimeentulotuen Kela-siirron tuomat muutokset huomioon ottaen ja työtä innovatiivisesti kehittäen. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tietoa asukkaiden muuntuvista tarpeista, huomioon ottaen sukupuoli, asuinpaikka ja muut sosiaaliset määreet sekä keinoja vastata tarpeisiin vahvan monitoimijaisen yhteistyön sekä lähi- että digipalvelujen kehittämisen avulla.

Osahankkeilla kohti päähankkeen tavoitteita

Päähankkeella on päätavoitteen lisäksi viisi osatavoitetta ja niihin liittyvät toimenpide-ehdotukset. Hankkeen päätavoitteena on selkeyttää ja vankistaa sosiaalityön asemaa sote-uudistuksessa sekä varmistaa asiakaslähtöinen ja vaikuttava sosiaalityö uudistuvassa

toimintaympäristössä. Kuvauksessa tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen eteneminen valtionhallinnossa keskeytyi keväällä 2019 hallituksen eroon, mutta PRO SOS kehittämistyö vietiin loppuun tavoitteita muutamatta. Hanketyössä ennakoitiin, että sote -uudistustyö kuitenkin jatkuu uudenkin eduskunnan ja hallituksen myötä.

Ensimmäinen osatavoite on uusien ja vaikuttavien toimintamallien ja –käytäntöjen luominen sosiaalityöhön osana sote-uudistusta sekä perustoimeentulotuen Kela-siirron toimeenpanoa. Kaikissa osahankkeissa on ollut tätä tavoitetta tukevia elementtejä. Hanketyössä on kehitetty toimivia yhteistyörakenteita Kelan ja sosiaalihuollon välille.

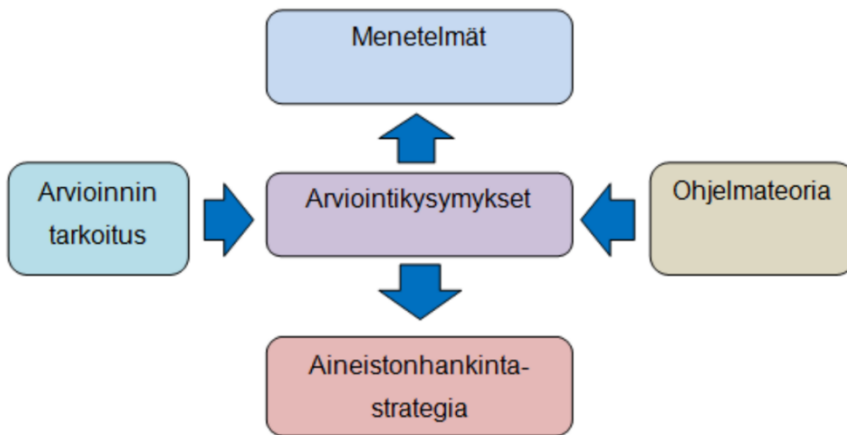
Toisena tavoitteena on edistää paikallisiin ja maakunnallisiin tarpeisiin räätälöidyn ja alueellisissa yhteistyöverkostoissa vahvasti vaikuttavan sosiaalityön kehittämistä ja näkymistä sote-uudistuksessa ja päätöksenteossa. Toimenpiteenä on vakiinnuttaa sosiaalialan asiakkaiden ja työntekijöiden yhteiskehittämisen malleja. Osahankekohtaisesti arviotuna jokaisen toimintaa on määrittänyt sosiaalityön kehittäminen kohti verkostomaista työnteontapaa. Mainintoja tästä ovat mm. että arvioinnin kohteena ovat verkostoituminen ”oikein” valittujen kumppanien kanssa, vuoropuhelun vahvistaminen, monialaisen yhteistyön toteuttaminen ja vaikutukset asiantuntijuuden kehittämiseen. Yhteiskehittäminen on mainittu usein arvioinneissa.

Kolmanneksi osatavoitteeksi on kirjattu sosiaalityön orientaatiomuutoksen edistäminen suorite- ja järjestelmäkeskeisestä kohti asiakkaan vahvaa osallisuutta ja yhteistä työskentelyä, huomioiden asiakkaiden taustatekijät kuten ikä ja sukupuoli. Toimenpiteisiin on kirjattu hyvien käytäntöjen kehittäminen monitoimijaiseen palvelutarpeen arviointiin ja sosiaalityön roolin selkeyttämiseen integroiduissa palveluissa. Esimerkkinä asiakasyhteistyön kehittäminen.

Neljäntenä osatavoitteena on vahvistaa erilaisten toiminnallisten lähestymistapojen ja ryhmätoimintojen sekä yhteistyöverkostojen tavoitteellista hyödyntämistä sosiaalityössä. Toimenpiteinä on monipuolistaa aikuissosiaalityön palveluvalikkoa. Esimerkkinä pelillisyyden ja leikillisyyden käyttö sosiaalityössä.

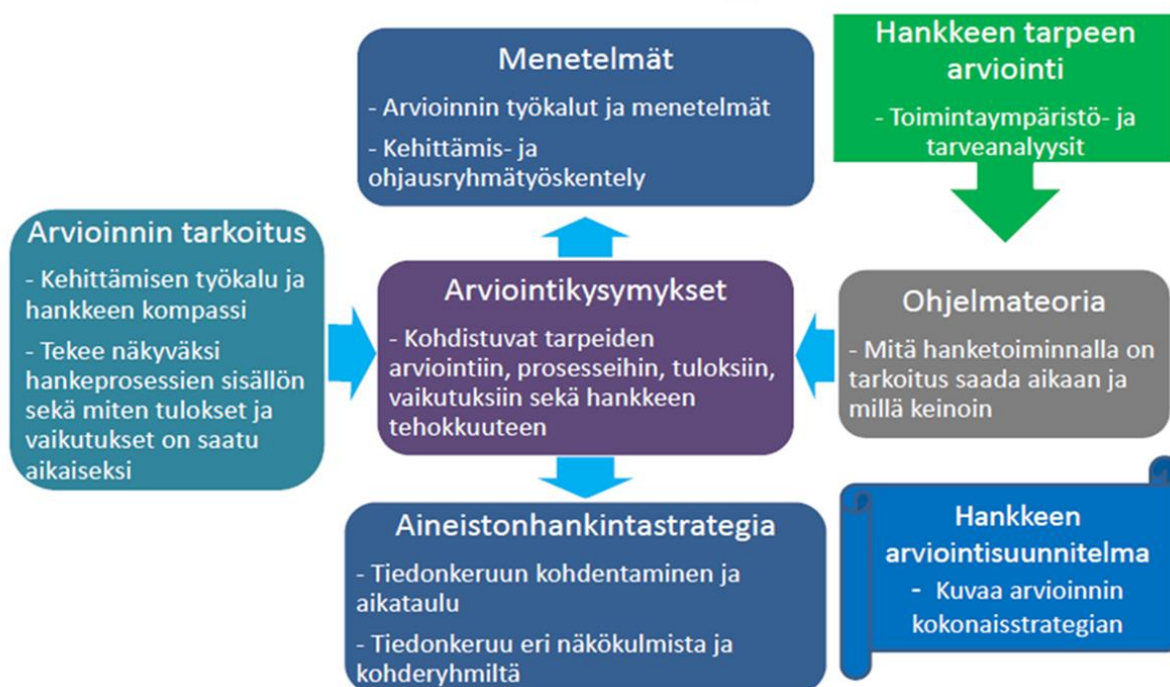
3.1. Osahankearvioinnin viitekehys

Hanketiimin päätöksellä osahankkeitten arviointien lähtökohdaksi päätettiin ottaa Robsonin (2001, 123.) arviointiasetelman viitekehys. Tavoitteena on ollut saada kaikille osahankkeille käyttöön yhteinen suunnitelma ja arviointityökalu.



Kuvio1: Arviointiaselman rakentamisen viitekehys (Robson 2001)

Osahankearvioinnilla on kaksi tehtävää. Ensinnäkin sen tarkoituksena on kuvata sitä, mikä merkitys osahankkeella on koko hakkeen tavoitteiden edistämiseksi ja saavuttamiseksi ja toisaalta, miten osahankkeen omat tavoitteet saavutetaan. Miten esimerkiksi eri kohde-ryhmät ovat hyötäneet hankkeen toiminnasta tai miten asiakkaiden ja työntekijöiden osallisuuden vahvistuminen on toteutunut kehittämistyössä. Osahankkeen arviointi kohdistuu siis sekä toiminnan, tulosten ja vaikutusten että hankeprosessin kokonaisarviointiin.



Kuvio 2: Arvioinnin viitekehys PRO SOS osahankkeissa. Arviointiaselman rakentamisen keskeiset osatekijät

Hankkeen tarpeen arviointi ja arviointisuunnitelma

Koko hankkeelle on laadittu arviointisuunnitelma, missä on kuvattuna seuranta, arviointi ja tiedontuotanto. Hankkeen tarpeen arviointi on tehty hankesuunnittelun yhteydessä. Alkukartoituksessa on tehty toimintaympäristöanalyysi.

Arvioinnin ohjelmateoria

Osahankkeen arviointisuunnitelmaa laadittaessa taustalla on ymmärrys koko PRO SOS – hankkeen teoriasta sekä sen hypoteeseista ja oletuksista. Mitä PRO SOS hanketoiminnalla on tarkoitus saada aikaan ja miten. Ohjelmateoria auttaa hahmottamaan toiminnan logiikkaa – miten osahanke liittyy koko hankkeeseen. Ohjelmateoria tarkoittaa tietoon ja kokemukseen perustuvia näkemyksiä siitä, miksi joku toiminta etenee tietyllä tavalla, ja miksi siitä on odotettavissa tiettyjä tuloksia. (Aalto-Kallio ym. 2006, 16-21).

Robsonin (2001, 123.) mukaan ohjelmateoria tarkoittaa tietoon ja kokemukseen perustuvia näkemyksiä siitä, miksi joku toiminta etenee tietyllä tavalla, ja miksi siitä on odotettavissa tiettyjä tuloksia.

PRO SOS hankkeessa osahankkeitten toimijoiden lähtöoletus on, että hankkeen päätaivoite on vahva, asiakaslähtöinen ja vaikuttava sosiaalityö maakunnissa ja että se on saavutettavissa osahankkeitten tavoitteiden ja toiminnan kautta. Yhteistyön tiivistäminen, selkeät yhteistyörakenteet ja yhdessä tuotettu yhteistoimintamalli kuntien/maakunnan ja Kelan välille tulevat mahdollistamaan laadukkaan palvelun heikoimmassa asemassa oleville asiakkaille. Sosiaalityön työmuotojen uudistamisen myötä sosiaalisesti ja taloudellisesti vaikeassa elämäntilanteessa olevien asiakkaiden elämäntilanne paranee. Yhteiskenttämisen viitekehyksessä tapahtuva sosiaalityön toimintamuotojen uudistaminen edistää sosiaalityön orientaatiomuutosta kohti asiakkaan vahvaa osallisuutta. Yhteistoiminnassa tehty kehittämistyö rakentaa yhteistä näkemystä kohti vahvempaa maakunnallista sosiaalityötä.

Arvioinnin tarkoitus

Arvioinnin tarkoitus määrittää, millaisia arviointikysymykset ovat ja mihin arvioinnilla haetaan vastauksia. Arvioinnin tarkoitus ei ole sama kuin hankkeen tavoitteet. Osa kysymyksistä voi tarkentua vasta prosessin aikana.

Arviointikysymykset

Jotta saadaan arviointitietoa, on kysyttävä, mitä on saatu aikaan ja mitä hyötyä siitä on. Muuten jäädään vain kuvauksen ja kokemuksen tasolle. Kysymyksille on asetettava kriteerit. Arviointikysymykset ovat osahankekohtaisia ja ne tulee määritellä jokaisessa osahankkeessa erikseen. Arviointikysymyksiä voivat olla:

- mikä on hanketoiminnan kohderyhmä, tavoitammeko sen
- miten saatua tietoa hyödynnetään

- ovatko työskentelytavat muuttuneet uuden tiedon/uusien toimintatapojen myötä, miten/miksi ei
- mitä hyötyä muuttuneesta toimintatavasta koetaan olevan
- miten toiminta on vaikuttanut asiantuntijuuden kehittymiseen, yhteistyön toteuttamiseen, kumppanuuteen, asiakkaiden tilanteisiin
- miten mahdollinen muutos näkyy
- verkostoidummeko oikeiden kumppaneiden kanssa

Menetelmät

Menetelmiksi määritellään nimenomaan arvioinnin työkaluja ja menetelmiä, ei osahankkeen toteuttamisen menetelmiä. Näitä voivat olla esimerkiksi kehittämissyöskentely, tiimikokoukset, kyselyt, haastattelut tai havainnointi.

Aineiston hankintastrategiat

Kun mietitään, miten saadaan vastauksia arviointikysymyksiin, syntyy lista aineistonhankinnan tavoista, aikataulusta ja kohderyhmistä. Tässä yhteydessä on kartoitettava, miten aineistoja kussakin osahankkeessa syntyy ja miten niitä kerätään ja dokumentoidaan, mitä valmista olemassa olevaa jo on. Osahankkeitten toiminnan tuottamat aineistot/dokumentit ovat jo itsessään arviointiaineistoa. On pohdittava, mitä materiaalia ja miten pitää vielä tuottaa nimenomaan arviointia varten. Erityisen tärkeää on suhteuttaa käytettävissä olevat resurssit arviointityöhön.

3.2. Arvioinnin toteuttaminen osahankkeissa

Osahankkeiden viitekehystyöskentely oli ensimmäinen vaihe osahankkeiden arviointia. Toisessa vaiheessa keskityttiin tavoitteiden tiivistämiseen ja kiinnitettiin tekemisen fokus tuloksiin koko hankkeen tavoitteiden suunnassa. Toisen vaiheen aluksi kukin osahanke valitsi omista tavoitteistaan ns. pääteeman tai pääteemoja, jota/joita se lähti kuvaamaan ja jäsentämään tarkoituksena osoittaa, mitä ja miten se on luomassa uudenlaista aikuissosiaalityötä. Tärkeää on huomata, että osahankkeissa oli paljon samoja elementtejä ja samoihin tavoitteisiin pyrittiin erilaisia asioita kehittämällä.

Osahankkeitten tiimit valitsivat pääteemansa seuraavasti:

Koske: Kehittäjäkumppanuus sekä omatyöntekijäisyys ja erityisen tuen tarpeessa olevat.

Pikassos: Taloussosiaalityö /taloudellinen sosiaalityö uudenlaisen sosiaalityön muotona tai painopisteenä ja hanke sen kehittämisessä (yhteistyössä KYCn kanssa)

Socca: Mitä uutta pelillisyyttä ja leikillisyyttä voi tuoda aikuissosiaalityöhön ja miten sitä on kehitetty. Toiminnallisuus ja ryhmämuotoisuus sosiaalityössä.

SoNET BOTNIA: Miten kansalais- ja asiakasosallisuus on vahvistunut sosiaalityössä. Onko asiakasneuvonpidon ja asiakaspalautemalli saatu luotua.

Socom: Monialaisen yhteistyön luominen, mitä se vaatii olosuhteilta ja toimijoilta ja mikä on ollut PRO SOS-hankkeen tehtävä prosessissa (Kela-kunta-malli)

Vasso: Miten kuntien ja muiden toimijoiden on mahdollista yhdessä luoda uutta aikuis-sosiaalityötä. Mitkä ovat haasteet ja mikä PRO SOS-hankkeen rooli siinä on ollut. Jalkautuva sosiaalityö ja matalan kynnyksen palvelut.

Verso: Sosiaalinen kuntoutus

Päähanke: Maakunnallistuva sosiaalityö. Kehittämisverkoston perustaminen ja toiminnan aloittaminen sekä palvelutarpeen arviointi.

Osahankkeille järjestettiin syyskuussa 2017 hankekohtainen orientaatiotapaaminen Robsonin viitekehityksen käyttämisestä osahankkeissa. Pääosa tapaamisista toteutettiin skype-kokouksina. Osahankkeet ovat tuottaneet oman arviointinsa käyttäen hanketöitä, verkostojensa ja yhteistyökumppaneittensa asiantuntemusta. Seuraavassa osahankkeista koottuna hankehakemukseen kirjatut tavoitteet sekä taulukoituna arviointikysymykset, arviointimenetelmät ja aineiston keruun strategiat. Toisessa taulukossa on kuvattuna osahankkeen toiminnot sekä saavutetut tulokset ja loppuun on kirjattuna toiminnan vaikutukset.

Koske

Osahankkeen tavoitteet:

- Monialaisen palvelutarpeen arvioinnin ja omatyöntekijän toimintamallin kehittäminen, mallintaminen ja käyttöönotto erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kanssa tehtävässä suunnitelmallisessa asiakastyössä
- Asiakkaan osallisuutta ja toimintakykyä edistävän kehittäjäkumppanuuden toimintamallin kehittäminen, kokeileminen ja käyttöönotto asiakastyössä
- Kehittäjäkumppanuuden kautta syntyvän asiakaskokemustiedon ja työntekijän ammatillisen tiedon yhdistävän systemaattisen keruumallin kehittäminen, kokeileminen ja käyttöönotto palvelujen kehittämisen tueksi
- Lisäksi osahanke kehittää Pro SOS -hankesuunnitelman mukaisesti Kelan ja sosiaalityön välille toimivia yhteistyö- ja toimintatapoja kunnissa ja maakunnallisesti.

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategiat
Mikä on hanketoiminnan kohderyhmä ja onko se tavoitettu Toteutuuko toimintatavat, kuten oli suunniteltu	Kehittäjätiimien muistiot koko hankeajalta Hanketyöntekijän kirjaukset prosessien kulusta Työntekijöiltä koottava palaute kehittäjätiimien prosessin lopetusvaiheessa	Hanketyöntekijöiden arviointikeskustelu (säännöllinen) Kehittäjätiimeissä käyty arviointikeskustelu ja väliarviointi (osassa)

Ovatko työskentelytavat muuttuneet uusien toimintatapojen myötä, miten/miksi ei miten toiminta on vaikuttanut asiantuntijuuden kehittymiseen, kumppanuuteen, asiakkaiden tilanteisiin Verkostoiduttiinko oikeiden kumppaneiden kanssa	Opiskelijoiden harjoitteluraportit Kykyviisarin kokeiluista saatava materiaali	Ohjausryhmän arviointikeskustelu hankkeen etenemisestä Tilaisuuksista ja kehittäjätiimeistä koottava palaute Hanketyöntekijän päiväkirja
---	---	--

Tavoitteiden toteutuminen Kosken osahankkeessa:

Osahankkeen tavoite	Toiminta	Tulokset
Monialaisen palvelutarpeen arvioinnin ja omatyöntekijän toimintamallin kehittäminen, mallintaminen ja käyttöönotto erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kanssa tehtävässä suunnitelmallisessa asiakastyössä	Työpajat, joissa valmistettiin palvelu- ja tietopaketteja eri sosiaalihuollon asiakasryhmistä sote maakuntavalmistelua varten Mallinnustyöpajat palvelu- ja tietopakettien pohjalta sosiaalihuollon tehtävien ja roolin jäsentämiseksi maakunnallisessa rakenteessa Kehittäjätiimit	Aikuisten, mielenterveys- ja päihdeongelmaisten, vammaispalveluiden, lasten, nuorten ja perheiden sekä paljon palveluita käyttävien palvelu- ja tietopaketit maakuntavalistelun käyttöön "Matka-mallin" kehittäminen Maakunnallisen aikuissosiaalityön työryhmän käynnistyminen. Foorumi kaikille aikuisten parissa toimiville sosiaalialan työntekijöille Palvelutarpeen arvioinnin ja erityisen tuen tarpeessa olevien palvelujen prosessikuvaukset. Omatyöntekijöiden jäsenyys.
Asiakkaan osallisuutta ja toimintakykyä edistävän kehittäjäkumppanuuden toimintamallin kehittäminen, kokeileminen ja käyttöönotto asiakastyössä	Café Social keskustelutilaisuudet, joissa alustajina tutkijoita, kehittäjiä, kehittäjäasiakkaita, kokemusasiantuntijoita, sosiaalityöntekijöitä	Keskustelut nostaneet esille sosiaalihuollon ajankohtaisia aiheita ja sosiaalisen esiintuomista sote-uudistuksessa

	Työvarikko Kehittäjätiimi	Luotu kehittäjäkumppanuuden tukirakenne, joka otettu käyttöön
Kehittäjäkumppanuuden kautta syntyvän asiakaskokemustiedon ja työntekijän ammatillisen tiedon yhdistävän systemaattisen keurumallin kehittäminen, kokeileminen ja käyttöönotto palvelujen kehittämisen tueksi	Vammaispalvelun ryhmäkodin kehittäjäkumppanuuteen ja asiakkaiden itsemääräämisoikeuteen liittyvä kehittämisprosessi, mukana koko yksikkö.	Prosessista saatu arvokasta tietoa ilmiöistä, joita nousee, kun koko työyhtiön toimintakulttuuria aletaan muuttaa asiakkaita osallistavampaan suuntaan. Muutos organisaatiokeskeistä kulttuurista asiakkaita osallistavan toimintakulttuurin kehittämiseen
Kelan ja sosiaalityön välille kehitetään toimivia yhteistyö- ja toimintatapoja kunnissa ja maakunnallisesti	Kehittäjätiimit ja maakunnalliset työpajat Yhteispalaverit Kelan ja eri yhteistyöorganisaatioiden kanssa. Yhteiset vastaanotot. Seminaari	Hyvien käytäntöjen jakaminen Uusien kokeilujen käynnistäminen

Vaikutukset Kosken osahankkeessa:

Perustoimeentulotuen prosessissa on nähty tapahtuneen muutosta parempaan. Ajan myötä toimeentulotuen perusosan siirto mahdollistaa työn sisällöllisen kehittämisen. On noussut tarve jäsentää taloudellista sosiaalityötä uutena sosiaalityön orientaationa.

Aikuissosiaalityön maakunnallinen työryhmä käynnistyi. Toiminnan jatko on sovittu yhteistyössä osaamiskeskuksen, Jyväskylän yliopiston ja ammattikorkeakoulun kanssa (JAMK). Toiminta takaa foorumin, jossa aikuissosiaalityön keskeisiä teemoja voidaan pitää esillä ja hyviä, toimivia työmenetelmiä voidaan edistää maakunnallisesti.

Työpajan kehittämistavoitteiden vahvistamisessa ulkopuolisen hankkeelta tulleen tuen koettiin edistävän uudenlaisen työskulttuurin pysymistä kehittämistyön keskiössä. Muutosprosessi tarvitsee pitkäkestoista tukea. Hankkeen päättymisen jälkeen tähän sovittiin organisaation sisältä, mutta yksikön ulkopuolelta, tuleva toimija.

Työskentelyn aikana pysähdyttiin tutkimaan myös sitä, ollaanko omassa "osallisuuskuplassa" niin innostuneita asiasta, että ei edes huomata asiakkaiden kielteistä suhtautumista? Turhautuminen voi tyrehdyttää innostuneen alun. Muutosprosessia voidaan tukea,

mutta sitä ei voida ulkopuolelta vauhdittaa. On tärkeää ymmärtää ja hyväksyä se, että kehittäminen ja muutos tapahtuvat hitaasti.

Kuntatoimijoiden tiimeissä tehty kehittämistyö ja niiden tulokset ovat olleet onnistuneita ja epäonnistuneita. Onnistuneissa prosesseissa on päästy tavoitteisiin, tai matkan varrella on lähtenyt uusia polkuja, joista on noussut uusia tavoitteita. Epäonnistuneissa prosesseissa tavoitteiden asettaminen on jäänyt epäselväksi, tavoitteet ovat vaihtuneet matkan varrella niin, että ei olla edetty alkupisteestä juuri eteenpäin. Oman toiminnan muutos on nähty riippuvan muun toimintaympäristön muuttumisesta, jolloin pelkästään keskittyminen oman toiminnan muuttamiseen on nähty turhana ja turhauttavana. On tärkeää, että onnistuneet ja epäonnistuneet kokemukset tuodaan esille ja niitä arvioidaan avoimesti.

Pikassos

Osahankkeen tavoitteet:

- Varmistetaan ihmisten viimesijainen toimeentuloturva luomalla selkeät alueelliset yhteistyörakenteet Kelan, sosiaaliviranomaisen ja sosiaalialan palveluntuottajien välille.
- Uudistetaan sosiaalityön toteutusmuotoja, joita hyödyntäen taloudellisesti ja sosiaalisesti vaikeassa elämäntilanteessa olevat asiakkaat voivat nykyistä useammin päästä asettamiinsa tavoitteisiin.
- Vakiinnutetaan sosiaalityön asiakkaiden, sosiaaliviranomaisen edustajien ja sosiaalipalvelujen tuottajien yhteiskehittäjyys osaksi asiakastyötä ja kehittämistoimintaa.

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategiat
Miten yhteistyöverkostot ja vuorovaikutus Kelan ja kuntien välillä ovat kehittyneet hankkeen aikana ja mikä rooli hankkeella on ollut? Miten ja millaisia ratkaisumalleja on onnistuttu löytämään asiakasprosessin ongelmakohtiin? Miten asiakkaan osallisuus on huomioitu kehittämistyössä ja onko sitä pystytty vahvistamaan? Miten osallisuutta voitaisiin edistää? Miten hanke on lisännyt valmiuksia kehittää uusiutuvia sosiaalityön työmuotoja?	Yhteenvedot Opinnäytetyö/SeAMK (näkökulma) Palautekyselyt Väli- ja loppuarvioinnit Toimintasuunnitelmat Kehittämisprosessien kuvaukset Kokoukset Palautekeskustelut Työpajatyöskentely	Arviointi kehittämistoiminnan yhteydessä (asiakkaat, työntekijät, esimiehet, kehittäjät). Arviointi- ja palautekeskustelut

<p>Ovatko vaikeassa elämäntilanteessa olevat asiakkaat hyötäneet kehitetyistä työmuodoista ja miten?</p> <p>Miten asiakkaan osallisuus on huomioitu kehittämistyössä ja onko sitä kyetty vahvistamaan?</p> <p>Miten yhteiskehittäjäyys ja asiakkaiden osallisuus on edennyt hankkeen aikana?</p> <p>Millä tavoin kuntien välinen työntekijöiden ja esimiesten vuoropuhelu on vahvistunut hankkeen aikana?</p>		
---	--	--

Tavoitteiden toteutuminen Pikassoksen osahankkeessa:

Tavoitteet	Toiminta	Tulokset
<p>Varmistetaan ihmisten viimesijainen toimeentuloturva luomalla selkeät alueelliset yhteistyörakenteet Kelan, sosiaaliviranomaisen ja sosiaalialan palveluntuottajien välille.</p>	<p>Toimijoiden verkostoituminen monitoimijaiseksi kehittämisverkostoksi, valtakunnalliset/ työntekijöiden yhteiset sekä työntekijöiden ja asiakkaiden yhteiset työpajat, asiakasraadit, pilotoinnin työryhmätyö, työkokoukset, vuorovaikutteiset tapaamiset, laatutyöpajat</p>	<p>Kuntien ja Kelan yhteistoimintamalli versio 2.0 Keskeisten prosessien kuvaaminen Huolen tunnistamisen työkalu-kokeilu pk. seudulla sosiaalityön tarpeen tunnistamiseen</p> <p>Kela/Kunnat, kytkeytyminen taloussosiaalityön kehittämiseen, tiedoksi antamisen selkeyttäminen Tulokset ja koosteet kehittämiskokeiluista eri alueilla ja opinnäytetyöt Toimivat yhteistyökäytännöt ja maakunnallisten verkostojen vakiintuminen</p>
<p>Uudistetaan sosiaalityön toteutusmuotoja, joita hyödyntäen taloudellisesti ja sosiaalisesti vaikeassa elämäntilanteessa olevat asiakkaat voivat nykyistä</p>	<p>Pilotteina a) Ryhmämuotoinen sosiaalityö/matalan kynnyksen toiminta/jalkautuva sosiaalityö b) Moniammatillinen yhteistyö c) Asiakkaiden osallisuus</p>	<p>Taloussosiaalityön materiaalipankki ja kooste kehittämistyöstä. Avauksia taloussosiaalityöstä julkaisu</p>

<p>useammin päästä asetta- miinsa tavoitteisiin.</p>	<p>d) Taloussosiaalityö → Työpajat Toimivien käytäntöjen ko- koaminen ja teemahaastat- telut kunnissa Aikuisten, lasten ja perhei- den palvelujen monitoimijai- nen yhteistyö, yhteiset työ- ryhmät ja työpajat</p> <p>Kykyviisaripilotit</p>	<p>Artikkeli taloussosiaali- työstä -Talentia ja talous- sosiaalityön tilaisuudet ja työpajat hankealueella Opinnäytetyöt taloussosiaa- lityöstä Taloussosiaalityö osaksi Sosiaalityön tulevaisuus- selvitystä Kooste toimivista käytän- nöistä ja raportit työpaja- sarjoista Kysely Kykyviisarikokei- luista ja kirjoitus Palvelutar- peen arviointi -käsikirjaan</p>
<p>Vakiinnutetaan sosiaali- työn asiakkaiden, sosiaali- viranomaisen edustajien ja sosiaalipalvelujen tuotta- jien yhteiskehittäjyys osaksi asiakastyötä ja ke- hittämistoimintaa.</p>	<p>Kehittämistoiminta on to- teutettu yhteiskehittämisen viitekehityksessä. Painopis- teenä kuntien välinen työn- tekijöiden ja esimiesten yh- teistyö ja asiakkaan osalli- suus sekä hankealueiden välinen yhteistyö. Maku-sote valmistelutyö- hön osallistuminen Maakunnallinen aikuisosia- alityö -verkostoon osallis- tuminen. Sosiaalityön tulevaisuus- taustatukityöryhmään ja kuulemistilaisuuksiin osal- listuminen. Seminaari asiakasosallisuu- desta</p>	<p>Kuntien yhteiskehittämisen käytännöt, kooste toimi- vista käytännöistä Osallisuus ja yhteiskehittä- minen -hanketoimijoiden yh- teistuotos Toimijoiden väliset yhteis- työverkostot eri tasoilla</p> <p>Maakunnallistuvan aikuis- sosiaalityön verkoston ma- teriaalit ja tuotos (kuvasto)</p> <p>Sosiaalityön tulevaisuus – selvitys - huomio yhteiske- hittämiseen.</p>

Vaikutukset Pikassoksen osahankkeessa:

Yhteistyö Kelan ja kuntien välillä on edennyt parempaan suuntaan, on löydetty paikallisia yhteistyömuotoja ja yhdessä tekemisen tunne hankaluuksista huolimatta. PRO SOS- hankkeella on ollut vaikutusta yhteistyön parantumiseen, hanketyö on luonut maaperää yhdessä tekemiselle, saman pöydän äärellä keskustelu on vienyt asioita eteenpäin, sosiaali-

palvelut nähdään vahvana yhteistyötahona. Kela on aktiivisempi yhteistyössä kuin hankkeen alussa. Asiakkaat on otettu mukaan laatutyöskentelyyn. Kela-kunnat verkostoja olisi tarpeen jatkaa.

Työpajat ovat tukeneet työtä ja uudenlaisten toimintojen käynnistämistä mm. ryhmämuotoinen työ, sosiaalinen kuntoutus, matalan kynnyksen toiminta, taloussosiaalityö. Innostus yhdessä tekemiseen ja monitoimijaisen työn kokeiluun on kasvanut. Hankkeen kautta on saatu uusia näkökulmia ja osallistuttu työpajoihin. Asiakkaille järjestetty toiminta on lisännyt osallisuutta. Tähän on jatkotyössä ja juurruttamisessa kiinnitettävä vielä huomiota. Työpajat ovat olleet onnistuneita ja ne ovat tarjonneet ajankohtaisia aiheita ja verkostoitumisen mahdollisuuksia.

Yhteiskehittäjyyden tarve on tiedostettu ja asiakkaiden tiedon arvo on tunnistettu. Hyödyntäminen on vielä vaiheessa ja vaatii jatkotyötä. Kuntien välinen vuoropuhelu pysynyt yllä, verkostoja on syntynyt. Työntekijät ovat saaneet hankkeen kautta tukea toisiltaan ja tietoa erilaisista työmuodoista.

Kokeilemisen halu on pysynyt yllä ja positiivinen henki kehittämistyössä. Aikuissosiaalityö on saanut näkyvyyttä.

Aineksia kehittämiseen on saatu, mutta aika kehittämiseen on koettu niukaksi. Joiltain osin vastaajien on hankala eritellä, mikä on ollut hankkeen vaikutus, mutta näkyvillä on että, tuotoksia hyödynnetään kunnissa, maakunnissa ja valtakunnallisesti. Osahankkeen ja koko hankkeen tuotoksia hyödynnetään maku-sote valmistelutyössä ja jatkosuunnitelmia tehdessä.

Toiveena, että koko hankkeen tuotoksia saadaan etenkin itse työntekijöiden käyttöön: koosteet, käsikirjat, pienet julkaisut helposti hyödynnettäviksi esimerkiksi hankkeen verkkosivuille.

Socca

Osahankkeen tavoitteet:

- Kehitetään asiakkaiden kanssa yhdessä sellaista uutta sosiaalisen kuntoutuksen toimintatapaa, joka motivoi heidän vertaisryhmäänsä.
- Vahvistetaan sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien sosiaalisen kuntoutuksen arvioinnin osaamista ottamalla käyttöön KYKY-viisari.

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategiat
<p>Onko osahankkeessa saatu luotua toimintamalli?</p> <p>Kenelle ja millä ehdoin tällainen toimintaorientaatio on toimivaa?</p> <p>Mitä hyötyä pelillisyyden ja leikkillisyyden hyödyntämisellä koetaan olevan? (kehittäjätiimit, ohjausverkosto)</p> <p>Miten toiminta on vaikuttanut asiantuntijuuden kehittymiseen ja asiakkaan osallisuuden kokemuksiin? (koetut vaikutukset)</p> <p>Ovatko työskentelytavat muuttuneet työntekijätasolla/organisaatiotasolla uuden tiedon/uusien toimintatapojen myötä, miten/miksi ei?</p> <p>Onko hankkeessa suunnitellut toimenpiteet ja määrälliset tavoitteet toteutuneet? (prosessiarviointi)</p> <p>Miten sosiaalisen kuntoutuksen arviointiosaaminen on vahvistunut, mm. Kykyviisaria käyttämällä?</p>	<p>Hanketyöntekijöiden viikoittainen tiimipalaveri (itsearviointi)</p> <p>kuntien esimiestason ohjausverkoston ja projektiryhmän/verkoston arviot</p> <p>seminaarien ja työpajojen palautteet ja muu aineisto</p> <p>Kokeilujen suunnittelu ja arviointi työkalut ja työntekijä- ja osallistujapalautteet</p> <p>Sähköinen kysely kehittäjätiimeihin hankkeen loppupuolella</p>	<p>Asiakastarpeiden tunnistaminen kyselyiden ja haastatteluiden pohjalta (työntekijät ja asiakkaat)</p> <p>Asiakas- ja työntekijäpalautte kokeiluissa, hanke-työntekijöiden osallistuva havainnointi, päiväkirjat</p> <p>Työntekijöiden ja asiantuntijoiden fokusryhmä-, ja yksilöhaastattelut</p> <p>Opinnäytetyöt, lähdekirjallisuus</p> <p>Työpajamateriaali ja palaute</p> <p>Kykyviisarin tuottama materiaali ja muut toimintakyky-mittarit</p>

Tavoitteiden toteutuminen Soccan osahankkeessa:

Tavoite	Toiminta	Tulokset
<p>Kehitetään asiakkaiden kanssa yhdessä sellaista uutta sosiaalisen kuntoutuksen toimintatapaa, joka motivoi heidän vertaisryhmäänsä.</p>	<p>Kehittäminen yhteiskehittämisen mallin mukaisesti, kokeilut, pelipajat, seminaarit ja arvioinnit eri asiakasryhmien kanssa. Mukana kokemusasiantuntijat.</p> <p>Kaksi Pro gradutyötä ja käytäntötutkimus tukemassa kokeilu- ja kehittämistyötä</p>	<p>SOKRAN kanssa yhteistyössä rakennettu pelillisuus sosiaalityössä -sivusto</p> <p>Viisi valmista mallia ja näihin liittyvät oppaat ja materiaalit.</p> <p>Esimerkiksi Kielistartti ja Elämän värit –peli.</p>

	Selvitys sosiaalisesta kuntoutuksesta pääkaupunkiseudulla	Hankkeessa kokeiltiin ja arvioitiin sekä digitaalisia että ei-digitaalisia pelillisyyden muotoja, viihdepelien ja hyötypelien mahdollisuuksia, pelin kehittämistä sekä oman pelitarinan kertomista. Vertaileva selvitys muiden osahankealueiden kanssa.
Vahvistetaan sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien sosiaalisen kuntoutuksen arvioinnin osaamista esimerkiksi ottamalla käyttöön KYKY-viisari.	Kykyviisari -mittariin perehtyminen, koulutukset ja mittarin käyttö. Huolen tunnistamisen -mallin kehittäminen Kelan käyttöön	Kykyviisari-mittarin käytöllä ei pystytty osoittamaan toiminnan vaikutuksia. Malli viedään sekä Kelan että kuntien aikuissosiaalityön johtoryhmien käsiteltäväksi.

Vaikutukset Soccan osahankkeessa:

Merkittäviä vaikutuksia pelillisyyden kokeiluissa ja ylipäätään ryhmämuotoisten toimintojen kokeiluissa oli mukana olleen asiakaskunnan aktivoituminen sekä voimaantumisen ja osallisuuden kokemusten lisääntyminen. Asiakkaat kokivat positiiviseksi sen, että saivat olla mukana kehittämässä sosiaalityötä. Menetelmät auttoivat käsittelemään vaikeita ja piilossa olevia kysymyksiä.

Ammattilaisten näkökulmasta pelinkehittämisen ryhmätoiminnan merkittäviä vaikutuksia olivat ammattilaisten osallisuuden lisääntyminen, kehittämistiedon keräämisen aktivoituminen, omien osaamisalueiden uudenlainen käyttäminen ja työhyvinvoinnin lisääntyminen.

Huolen tunnistamisen työväline kehitetty käyttöohjeineen Kelan käyttöön tueksi tunnistamaan asiakkaan sosiaalihuollon tarpeita. Malli on hankkeen päättyessä johtoryhmien käsitteilyssä. Suositus käyttöönotosta pilottialueilla ja valtakunnallisesti.

Osahankkeen tavoitteet:

- asiakaslähtöistä toimintaa vahvistavien toimintamuotojen ja –menetelmien kehittäminen
- asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaavan sosiaalihuollon palveluohjauksen kehittäminen osana uusia integroituja sote-palveluja ja uusia alueellisia sote-organisaatioita
- asiakaslähtöisten työmuotojen palvelukokonaisuuden kokoaminen
- kehitetään yhteistyö- ja toimintatapoja Kelan ja sosiaalityön välille

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategiat
<p>Onko kansalais- ja asiakasosallisuus vahvistunut sosiaalityössä? Onko asiakasneuvonpidon ja asiakaspalautemalli saatu luotua?</p> <p>Onko hanke vahvistanut maakunnallista aikuissosiaalityötä?</p> <p>Onko yhteistyö Kelan ja kunnan välillä parantunut?</p> <p>Onko palveluohjausta 15-25-vuotialle pystytty kehittämään?</p> <p>Onko sosiaalisen kuntoutuksen asiakaslähtöisiä työmuotoja kehitetty?</p>	<p>Hankkeen työryhmien arviot</p> <p>Tilaisuuksien palautteet</p> <p>Oma arviointi</p> <p>Tarkennettu osahankkeen toimintasuunnitelma</p> <p>Työntekijöiden suorittama osahankkeen toimenpiteiden arviointi</p>	<p>Hankkeen toimenpiteiden toteutumisen kirjaaminen ja raportointi</p> <p>Tilaisuuksien palautteet</p>

Tavoitteiden toteutuminen Sonet Botnian osahankkeessa:

Tavoite	Toiminta	Tulokset
<p>Asiakaslähtöistä toimintaa vahvistavien toimintamuotojen ja –menetelmien kehittäminen</p> <p>a) Asiakasneuvonpidon toimintamallin kehittäminen</p> <p>b) Asiakasosallisuuden toimintamallien kehittäminen lapsiperheiden ja työikäisten palveluissa</p>	<p>Osallistuttu Maakunnallisen työryhmän (Etelä-Pohjanmaa) Osallisuusohjelman laatimiseen.</p> <p>Osallisuusfoorumi yhdessä OSMO-hankkeen ja Järjestö 2.0 kanssa.</p> <p>Asiakasneuvonpidon kehittäjäryhmät</p> <p>Asiakasraadissa kehitettiin asiakaspalautteen keräämistä ja palautteen hyödyntämistä.</p> <p>Sähköiset kanavat, Hymynaat, Suullinen palaute asiakastapaamisen yhteydessä, ”Puhummeko tänään sinulle tärkeistä asioista?”, Saitko asiaasi apua tällä tapaamisella?”</p>	<p>Peliryhmissä asiakkaat tutustuneet toisiinsa ja saaneet vertaistukea. Tieto palveluista ja sosiaalityöstä lisääntynyt. Tasavertaisuus lisääntyi.</p> <p>Kaikissa ryhmissä käyty sosiaalipalvelujen johdon kanssa palaveri, joissa tuotu asiakkaiden kehittämistarpeita esiin.</p> <p>Kyselylomake suomeksi ja ruotsiksi aikuisten sosiaalityön palvelualueelle ja lapsiperheiden palveluun</p> <p>Asiakasraatitoiminnan tulokset esiteltä kehittämissuunnittelijalle sekä sosiaalityö ja perhepalvelut tulosalueen johtoryhmälle. Johtoryhmän päätöksellä asiakasraatitoiminnasta pysyvä malli koko Sosiaalityö ja perhepalvelut tulosaluetta. Vastuuhenkilöt nimetty.</p>
<p>Asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaavan sosiaalihuollon palveluohjauksen kehittäminen osana uusia integroituja sote-palveluja ja uusia alueellisia sote-organisaatioita</p>	<p>Aikuisten asiakaspolun sekä aikuisten asiakasohjauksen toimintamallin kuvaaminen aikuissosiaalityöhön</p> <p>Työpajat</p> <p>Aikuissosiaalityön brändäys</p> <p>Maakunnallisen palveluohjauksen kehittäminen työpajat</p>	<p>Mallit, miten nuori siirtyy aikuisten sosiaalityöhön ja miten asiakas siirtyy palvelutarpeen arvioinnin jälkeen pitkäkestoiseen sosiaalityöhön ja palveluihin.</p> <p>Tehty näkyväksi aikuissosiaalityötä Koottu ja kirjoitettu aikuisten sosiaalityön palvelukuvauksia</p> <p>Maakunnallisen palveluohjauksen suunnitelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jalkautuminen maakuntaan • tiedottamista yhteistyökumppaneille: infokäynnit sektoreittain • verkostoajan kehittäminen, säännöt, työnjako ja koordinointi

<p>Asiakaslähtöisten työmuotojen palvelukokonaisuuden kokoaminen</p>	<p>Sosiaalisen kuntoutuksen toiminnan kartoitus (focusryhmä) Työpajat</p> <p>Sosiaalisen kuntoutuksen peliryhmä</p> <p>Asiakasneuvonpidon kehittäjäryhmä Taidelähtöisten menetelmien kokeileminen</p> <p>Taloussosiaalityön kick off- tilaisuudet ja työpajat</p> <p>Maakunnalliset toimeentulotuen työpajat</p> <p>Kela-kunta-mallin laatutyöpajat Aikuissosiaalityön klubi</p> <p>Työntekijäraati rakenteelliseen sosiaalityöhön</p> <p>Kykyviisari arviointimittarin kokeilu</p>	<p>Alueelliset ja yhteinen alueita vertaileva raportti yAMK opinnäytetyö</p> <p>Peliryhmän toimintaa jatkettiin kokeiluvaiheen jälkeen. Asiakkaiden osallisuus näkyvää</p> <p>Ryhmiin kuulumisen vahvasti osallistujien itseluottamusta Taidelähtöinen työskentely koettiin terapeuttisena, rentouttavana ja voimaannuttavana</p> <p>Työpajojen tuloksena kehittämisteemat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Välitystilitoiminnan prosessin kuvaaminen - taloussosiaalityön prosessi aikuissosiaalityössä - taloussosiaalityö sosiaalisen kuntoutuksen osana <p>Maakunnalliset toimeentulotukiohjeet valmiina lautakuntien hyväksyttäväksi.</p> <p>Kehittämisehdotukset jatkotyölle</p> <p>Raati kokoontui muutamia kertoja, mutta ei jatka hankkeen jälkeen.</p> <p>Toimii puheeksiottamisen välineenä, yksilöohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin tukena sekä uusien asiakkaiden ja työelämään suuntautuvien työttömien nuorten asiakkaiden kanssa</p> <p>Edellyttää asiakkaalta kykyä itsearviointiin, itseluottamusta rehelliseen tilanteensa arviointiin, motivaatiota muutokseen</p>
--	---	--

Vaikutukset Sonet Botnian osahankkeessa:

Vastauksissa tuotiin esiin, että asiakaskehittäjäryhmät koetaan tarpeellisena toiminnan kehittämiseksi. Alueilla on päätetty jatkaa asiakaskehittäjäryhmien toimintaa ja alueilla, jossa toimintaa ei ole ollut, on asiakaskehittäjäryhmän kokoaminen kehitteillä.

Vaikutuksena on, että asiakasneuvonpidon kehittäjäryhmien kehittämistoimenpiteet on tuotu esille sosiaalipalvelujen johdolle. Tuloksena esimerkiksi Kaikukortin ottaminen käyttöön.

Suupohja alueella kotikuntoutuksen asiakasneuvonpidon kehittäjäryhmässä mukana ollut sosiaaliohjaaja aloitti yhdessä kokemusasiantuntijan kanssa päihdeasiakkaiden ryhmän, jossa kokemusasiantuntija mukana. Asiakasneuvonpidon kehittäjäryhmän asiakkaita mukana alueen mielenterveyspalvelujen kehittämispalaverissa.

Vaikutuksina palveluohjauksen kehittämiseen tuli kirjauksia asiakaspalautteen käyttöön-otosta ja asiakasraadin toiminnasta. Esimerkkinä systemaattisen asiakaspalautteen keräämisen aloittaminen sosiaalityön ja perhepalveluiden tulosalueella tablet-laitteilla asiakastiloissa. Asiakasraatitoimintaa on päätetty jatkaa ja ryhmään on jo nimetty vetäjä ja jäsenet. Lisäksi toiminta on aikataulutettu ja teemoitettu.

Asiakaslähtöisten työmuotojen osalta vaikutuksina on asiakaspolun mallin kuvaaminen sekä asiakasohjauksen toimintamallin aikaansaaminen aikuissosiaalityöhön. Joskin mallien juurtumista ja käyttöä on haitannut jatkuvat työntekijävaihdokset ja johtavan sosiaalityöntekijän puuttuminen. Aikuissosiaalityön brändäytyksen vaikutuksina on työn sisällön tunnettavuuden lisääntyminen ja tätä kautta asiakkaan palveluohjauksen selkiytyminen, kun eri osapuolet tunnistavat työn sisällön ja tavoitteet. Maakunnallisen palveluohjauksen kehittämisen vaikutukset nähdään pieninä, mutta toisaalta hyvänä tuloksena tietoisuuden lisääntyminen palveluohjauksen tarpeellisuudesta.

Socom

Osahankkeen tavoitteet:

- Monialaisen yhteistyön käytännöt ovat toimivia palvelutarpeen arvioinnissa ja asiakassuunnitelman laatimisessa niin, että heikoimmassa asemassa olevat kuntalaiset saavat asiantuntevan, yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman
- Sosiaalityön menetelmiä on kehitetty ja uudistettu niin, että ne ovat asiakkaita osallistavia ja heidän elämänhallintaansa tukevia
- Vuoropuhelu ja tiedonkulku eri toimijoiden välillä on vahvistunut ja asiakas on mukana vuoropuhelussa

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategiat
<p>Onko monialaisen yhteistyön käytännöt selkiytyneet palvelutarpeen arvioinnissa ja asiakassuunnitelmien laatimisessa?</p> <p>Onko asiakastyöhön löydetty uusia työmenetelmiä, tapoja ja mittareita?</p> <p>Miten toiminta on vaikuttanut monialaisen yhteistyön toteuttamiseen ja asiakkaiden tilanteeseen ?</p>	<p>Hankkeen toimenpiteiden toteutumisen dokumentaatio</p> <p>Tilaisuuksien palautteet</p> <p>Julkaistaan aineistoa koko hankkeen Moodlessa ja osahankkeen sivuilla (Socom)</p>	<p>Hankkeen projektiryhmän arviot</p> <p>Sosiaalityön menetelmä-verstaat</p> <p>Tilaisuuksien palautteet</p> <p>Oma kokeilujen arvioinnin työkalu</p> <p>Tarkennettu toimintasuunnitelma</p> <p>Projektiryhmän ja työntekijöiden suorittama osahankkeen toimenpiteiden arviointi</p>

Tavoitteiden toteutuminen Socomin osahankkeessa:

Tavoite	Toiminta	Tulokset
<p>Monialaisen yhteistyön käytännöt ovat toimivia palvelutarpeen arvioinnissa ja asiakassuunnitelman laatimisessa niin, että heikoimmassa asemassa olevat kuntalaiset saavat asiantuntevan, yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman</p>	<p>Monialainen arvoverkko</p> <p>työpajaprosessi ja yhteistyön kehittämisprosessi – yhteiset palaverit, neuvonpidot, kohtaamiset, koulutukset</p>	<p>Tiedon lisääntyminen eri organisaatioiden tehtävistä, luottamuksen ja arvostuksen kasvu</p> <p>Vastuutyöntekijöiden nimeäminen (asiakkuusvastaavat), yhteisvastaanotot, yhteinen palvelutarpeen arviointi</p>
<p>Sosiaalityön menetelmiä on kehitetty ja uudistettu niin, että ne ovat asiakkaita osallistavia ja heidän elämänhallintaansa tukevia</p>	<p>Menetelmäkokeilut</p> <p>Kykyviisari, Aikuisväestön hyvinvointimittari (Paasio), Dialoginen asiakastyön prosessi, Hätiä (nuorten asunnottomuus)</p> <p>Kaikukortti</p> <p>Asiakasraati</p>	<p>Kokeilujen myötä mittaaminen aikuissosiaalityössä tullut tavanomaiseksi työhön liittyväksi toiminnaksi</p> <p>Saatu asiakkaan ja oikeastaan koko asiakaskunnan ääni kuuluviin</p>
<p>Vuoropuhelu ja tiedonkulku eri toimijoiden välillä on vahvistunut ja asiakas on mukana vuoropuhelussa</p>	<p>Aikuissosiaalityön yhteiset aamukahvitilaisuudet työntekijöille ja asiakkaille</p>	<p>Työskentelyn kautta konkretisoitui asioihin vaikuttamisen mahdollisuus</p> <p>Aikuissosiaalityön imagoista positiivisempi</p>

Vaikutukset Socomin osahankkeessa:

Kysyttäessä havaittuja merkittäviä muutoksia Kela-kunta-yhteistyössä nousevat vastauksissa esille tiedon ja ymmärryksen lisääntyminen toisen työstä ja tehtävistä sekä luottamuksen ja arvostuksen lisääntyminen, näin vuorovaikutus ja yhteydenpidon toimivuus ovat parantuneet. Muutoksia asiakastyössä on asiakasnäkökulman korostuminen. Hanke-toimien aikana yhteistyökäytännöt ovat selkiytyneet. Muutokseen on tarvittu työntekijöiden omaa aktiivisuutta, innostusta ja kokeilunhalua.

Sosiaalityön menetelmien kehittäminen asiakasosallisuutta edistävästi on edennyt hanke-aikana tavoitteen suuntaisesti. Konkreettisia esimerkkejä ovat vastuutyöntekijöiden nimeäminen (asiakkuusvastaavat) ja yhteiset vastaanotot sekä yhteinen palvelutarpeen arviointi. Vastauksia siihen, miten yhteinen kehittäminen on vaikuttanut asiakkaiden tilanteeseen, kommentoidaan että ylipäättään työntekijöiden toimiva yhteistyö heijastuu asiakaisiin sujuvina palveluina ja pompottelun vähentymisenä.

Itse hankeprosessia ja sen toimintoja vastaajat arvioivat siten, että hankkeen työskentelytavat koettiin mielekkäiksi ja johtivat konkreettisiin kokeiluihin ja sitä kautta tuloksiin. Tästäkin korostettiin kohtaamisten ja osallistumisen merkitystä. Myös kehittämistyön rento, välitön mutta asiallinen ja toisia kunnioittava ilmapiiri oli kokemuksena positiivinen ja auttoi jokaista saamaan äänensä kuuluviin.

Vasso

Osahankkeen tavoitteet:

- sosiaalityön menetelmällinen kehittäminen perustoimeentulotuen käsittelyn siirryttyä Kelaan
- sosiaalihuoltolain mukaisen asiakasprosessin kehittäminen
- sosiaalityön asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen.

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategia
Ovatko työskentelytavat muuttuneet uuden tiedon/uusien toimintatapojen myötä, miten/miksi ei? Mitä hyötyä muuttuneesta toimintavasta koetaan olevan? Miten toiminta on vaikuttanut asiantuntijuuden kehittymiseen,	Kaikki osahankkeen aikataulus ja tavoitteiden toteutuminen ja syntynyt dokumentaatio kerätään taulukkomuotoisesti yhteen kansioon Kaikki osahankkeen materiaali on kehittämistyöhön osallistuvien ulottuvilla Slack-alustalla ja samalla alttiina kriittiselle arvioinnille	Hanketyöntekijöiden viikoittainen tactics meeting Kuntien esimiestason projektiryhmän arviot Seminaarien palautteet kehittämissyöryhmissä ja keskustelualustalla mahdollisuus kriittiseen arviointiin (ei toimi: keskustelualustan hyödyntämisen vähäisyys yllättänyt)

<p>yhteistyön toteuttamiseen, kumppanuuteen, asiakkaiden tilanteeseen? Onko se mitä tarjoamme, sitä mitä työntekijät ja asiakkaat todella tarvitsevat?</p>	<p>Julkaistaan aineistoa koko hankkeen Moodlessa</p>	<p>Oma kokeilujen arvioinnin työkalu (kolme vaihetta)</p>
--	--	--

Tavoitteiden toteutuminen Vasson osahankkeessa:

Tavoite	Toiminta	Tulokset
<p>Sosiaalityön menetelmällinen kehittäminen</p>	<p>Palvelutarpeen arvioinnin ja alkuarvioinnin työtavan mallien jakaminen, systemisen ajattelutavan pohdinta työryhmässä, mittarien käyttöönotto palvelutarpeen arvioinnissa (Kykyviisari ja PKS-hyvinvointimittari)</p> <p>Kulttuurilähtöinen voimaannuttavan elokuvan menetelmä opinnäytetyönä, käsikirjana ja kokeiluna kahdessa kunnassa</p> <p>Yksilöllisen sosiaalisen kuntoutuksen kokeilu ja siihen liittyvä asiakasnäkökulmainen opinnäytetyö</p> <p>Sosiaalisen raportoinnin menetelmän kehittäminen rakenteellisen sosiaalityön työryhmässä</p> <p>Jalkautuvan työtavan hyvän käytännön jakaminen ja siihen kytketty asiakasnäkökulmainen opinnäytetyö</p> <p>Jalkautumisen kokeilut</p>	<p>Arviointimittarit ovat käytössä useassa kunnassa</p> <p>Raportoitu koko PRO SOSssa</p> <p>Jatkuu kokeilukunnassa, raportoitu osahankkeen julkaisussa ja nettisivuilla</p> <p>Jatkuu hankekunnassa ja saanut maakunnan ulkopuolellakin huomiota, raportoitu osahankkeen julkaisussa ja nettisivuilla, mukana valtakunnallisessa Sowellus -hankkeessa</p> <p>Jatkuu toiminnan kehittäneessä, raportoitu osahankkeen julkaisussa ja nettisivuilla, siltautumassa isompaan kuntaan uuteen aikuissosiaalityön yksikköön</p> <p>Jatkuvat hyödyt ja haitat huomioiden kunnassa</p>
<p>Sosiaalihuoltolain (SHL) mukai-</p>	<p>Sosiaalisen kuntoutuksen määrittely työryhmässä SHL päätöstä edellyttävänä toimintana</p>	<p>Määrittyi maakuntavalmistelun aikana, raportoitu shp-järjestämissuunnitelman materiaalina</p>

sen asiakasprosessin kehittäminen	Matalan kynnyksen toimintamallien jakaminen asiakasohjautuvuuden parantamiseksi	Raportoitu osahankkeen julkaisussa ja nettisivuilla, jatkuu kuntien itsensä kehittämisenä malleina
Asiakasosallisuuden vahvistaminen	<p>Kehittämisasiakkaat työryhmissä</p> <p>Käynnit alueen asiakasraadeissa</p> <p>Asiakasraadien käynnistäminen Raissa ja siihen liittyvä opinnäytetyö</p> <p>Sosiaalisen raportoinnin menetelmän kehittäminen rakenteellisen sosiaalityön työryhmässä - toimii asiakasyhdyspinnassa edistäen heikoimmassa asemassa olevien</p> <p>Opinnäytetöiden ja AMK- projektihaastattelujen ohjaaminen painottumaan asiakasnäkökulmaan</p> <p>Maahanmuuttajanaisten sosiaalityö-käsitteen mieltämistä selvittänyt sosiaalityön harjoitustyö</p>	<p>Kehittämisasiakkaat olleet tasavertaisina mukana kehittämistyöryhmissä ja seminaareissa, myös esiintyjänä</p> <p>Raportoitu maakuntavalmistelussa ja Vasson toimesta</p> <p>Toiminta jatkuu kunnassa</p> <p>Sosiaalisen raportoinnin menetelmän levittämisessä on korostettu osallisuuskulmaa</p> <p>Opinnäytetyöt on raportoitu osahankkeen julkaisussa ja nettisivuilla</p> <p>Toistettiin kadunmiesten käsityksiä kartoittanut selvitys maahanmuuttajanaisten yhdistyksissä</p>

Vaikutukset Vasson osahankkeessa:

Vasson loppuarvioinnissa todetaan, että vaikutuksia on vaikea arvioida heti osahankkeen päätyttyä, mutta Vasso -johtoisesti käynnistyy jatkossa puolivuositainen aikuissosiaalityön foorumi. Ensimmäinen tapaaminen on lokakuussa 2019. Sosiaalisen raportoinnin materiaalia käsitellään tapaamisissa ja muita ajankohtaisia aiheita sekä julkistetaan vuoden aikuissosiaalityön ja ohjaajan tittelin voittaja.

Kunnille on luotu kehittämisrakenne, joka sosiaalisen raportoinnin kautta ulottuu hyte-työskentelyyn. Osahankkeen tuotokset on julkaistu painettuna ja nettiversiona. Julkaisun kantta mukailevia julisteita on kuntien sosiaalitoimistojen seinillä. Kaiken kaikkiaan aikuis-sosiaalityö on löytänyt maakunnallisesti paikkansa ja arvonsa. Vaikka isommissa kaupungeissa on hankkeen aikana ollut isoja organisaatiomuutoksia, maakuntavalmistelu kompastui maaliskuussa ja työntekijöiden vaihtuvuus on ollut suurta, voidaan hankekunnan laajuksen käsityksen aikuissosiaalityöstä vahvistuneen hankkeen aikana. Vaikutukset ovat

menetelmällisiä ja asiakaskuvaan liittyviä. Katso lisää: <http://www.vasso.fi/toimintamme/aikuissosiaalityo/varsinaissuomalaisen-aikuissosiaalityon-nakymat-muuttuvissarakenteissa/>



Verso

Osahankkeen tavoitteet:

- Määritellä ja kuvata sosiaalisen kuntoutuksen sisältö ja asiakasprosessi ja asiakkaan osallisuus prosessissa.
- Pilotoida, arvioida ja kuvata kokemusohjaaja -toiminta siten, että toiminta voidaan ottaa käyttöön myös hankkeen toiminta-alueen ulkopuolella.

Arviointikysymykset, menetelmät ja aineistonhankintastrategiat:

Kysymykset	Menetelmät	Strategiat
<p>Onko sosiaalisen kuntoutuksen malli saatu kuvattua? Miten asiakkaan osallisuus kehittämistyössä on huomioitu ja ollaanko sitä pystytty vahvistamaan? Onko/jos on, niin miten, sosiaalisen kuntoutuksen arviointi vahvistunut Kykyviisaria käyttämällä? Miten kokemusohjaustoiminta on vahvistanut asiakkaiden osallisuutta? (Sekä kokemusohjaajien että palvelunkäyttäjien?) Ovatko työskentelytavat muuttuneet työntekijä/organisaatitasolla uuden toimintamallin myötä, miten/miksi ei?</p>	<p>Webropol-kyselyn kautta koottu kartoitus sosiaalisesta kuntoutuksesta. Focus-haastattelu Palautekeskustelu ja arviointi Hankkeen väliraportit. Työpajan palaute (esimiehet, työntekijät, kokemusohjaajat). Palvelun käyttäjien kysely Hankkeen väli- ja loppuraportit.</p>	<p>Vastaavan kokemusohjaajan raportti pilotin alkamisesta (kokemusohjaajat ja asiakkaat). Kokemusohjaajien kehittämispäivän materiaali ja palaute (kokemusohjaajat, kehittäjät). Kokemusohjausmallin ja toiminnan arviointi (työntekijät, esimiehet, kokemusohjaajat). Malliluonnoksen arviointia työpajoissa (työntekijät, esimiehet, kokemusasiantuntijat, kehittäjä). Kykyviisari-pilottien arviointi (asiakkaat, työntekijät, esimiehet).</p>

Tavoitteiden toteutuminen Verson osahankkeessa:

Tavoite	Toiminta	Tulokset
Määritellä ja kuvata sosiaalisen kuntoutuksen sisältö ja asiakasprosessi sekä asiakkaan osallisuus prosessissa	<p>Tiedon kokoaminen sosiaalisen kuntoutuksen määrittelmistä – kysely, työpajat, focus-haastattelut, palautekeskustelu ja arviointi</p> <p>Sosiaalisen kuntoutuksen muotojen kuvaaminen ja asiakasprosessin kuvaaminen työpajoissa</p> <p>Sosiaalisen kuntoutuksen kriteereiden laatimisen työryhmä</p> <p>Kykyviisari-pilotti ja arviointi</p> <p>Yhteiskehittämisen seminaareja ja alustuksia</p>	<p>Sosiaalisen kuntoutuksen malli arvioitu ja hyväksytty PHHYKY:n työikäisten sosiaalisen kuntoutuksen työryhmässä</p> <p>Kriteerit määriteltä</p> <p>Alueellinen kartoitus sosiaalisesta kuntoutuksesta tehty, osana eri alueita vertailevaa selvitystä</p> <p>Kykyviisari otettu käyttöön yhdessä yksikössä</p> <p>Ryhmäarviointimalli kehitetty ja otettu käyttöön</p> <p>Opinnäytetyö yhteistyöstä</p>
Pilotoida, arvioida ja kuvata kokemusohjaaja -toimintatilan, että toiminta voidaan ottaa käyttöön myös hankkeen toiminta-alueen ulkopuolella.	<p>Kokemusohjauksen esitellyt aikuissosiaalityössä</p> <p>Kokemusohjauksen pilotti</p> <p>Työpajat mallin kehittämiseksi yhteiskehittämisen metodilla</p> <p>Kehittämispäivä</p> <p>Palautekyselyt</p> <p>Kokemusohjauksen markkinointi</p>	<p>Sosiaalisen kuntoutuksen malli arvioitu ja hyväksytty PHHYKY:n työikäisten sosiaalisen kuntoutuksen työryhmässä</p> <p>Kriteerit määriteltä</p> <p>Alueellinen kartoitus sosiaalisesta kuntoutuksesta tehty, osana eri alueita vertailevaa selvitystä</p> <p>Kykyviisari otettu käyttöön yhdessä yksikössä</p> <p>Ryhmäarviointimalli kehitetty ja otettu käyttöön</p> <p>Opinnäytetyö yhteistyöstä</p>

Vaikutukset Verson osahankkeessa:

Tavoitteiden arvioinnin mukaisia vaikutuksia on saatu Verson osahankkeessa aikaa molempien osahankkeen tavoitteiden osalta. Tavoitteena oli määritellä ja kuvata sosiaalisen kuntoutuksen sisältö ja asiakasprosessi sekä asiakkaan osallisuus prosessissa. Opinnäyt-

tetyön tuloksena syntyi uusi rakenne (koostuu sosiaalityöntekijöistä ja -ohjaajista) sosiaalityön kehittämiseen. Päijät-Hämeessä sosiaalisen kuntoutuksen malli on arvioitu ja hyväksytty PHHYKY:n työikäisten sosiaalisen kuntoutuksen työryhmässä. Asiakkaiden osallisuutta on kaiken kaikkiaan päädytty vahvistamaan laajemminkin PHHYKY:ssä esim. perustamalla asiakasraateja myös sosiaaliseen kuntoutukseen. Hanke on omalta osaltaan vaikuttanut alueella asiakkaiden osallisuuden vahvistamiseen sosiaalityössä. Kykyviisari on päätetty ottaa käyttöön sosiaalisessa kuntoutuksessa (Nosteen yksikkö PHHYKY).

Toisena tavoitteena oli pilotoida, arvioida ja kuvata kokemusohjaaja -toiminta siten, että toiminta voidaan ottaa käyttöön myös hankkeen toiminta-alueen ulkopuolella. Kokemusohjaustoiminta on auttanut palautteen antaneita asiakkaita lähtemään kodista liikkeelle ("kotona jumittajat") se on tuonut elämään lisää sisältöä, sosiaalisia suhteita ja lisännyt itsetuntemusta jonkin verran. Monet asiakkaat kokivat saaneensa arkeensa apua. Useat myös kiinnittyivät johonkin toimintaan.

Kokemusohjaajat kokivat, että heille ohjautuneet asiakkaat olivat hyvin moniongelmaisia, joille monille palvelu ei ollut oikea-aikaista. Kokemusohjaajien mukaan toiminta on vaikuttanut myös heidän omaan toipumiseensa. Sosiaaliset suhteet ovat lisääntyneet, itsetuntemus vahvistunut, sekä omien kokemusten käyttäminen työkaluna on vahvistunut.

Työntekijöiden mukaan kokemusohjaus on nähty hyvin tai erittäin merkityksellisenä asiakkaalle, joidenkin asiakkaiden kohdalla lähes ainoana sopivana palveluna. Työntekijät pitivät työmuotoa tärkeänä vertaisuuteen ja ohjaavaan työotteeseen perustuvana toimintana.

Kehittämiskohtina nähtiin yhteistyön ja tiedonkulun vahvistaminen sosiaalityön ja kokemusohjauksen välille, sekä asiakkaan motivoinnin ja oikea-aikaisuuden varmistaminen.

Kokemusohjaus on herättänyt paljon kiinnostusta, mutta sitä ei taloudellisista syistä ole pystytty juurruttamaan alueella käyttöön. Pilotti on ollut melko pieni (yht. 15 asiakasta/4 kokemusohjaajaa), joten siihen ei ole voitu ohjata paljon asiakkaita.

4. YHTEENVETO JA HUOMIOITA TULOSTEN JUURRUTTAMISESTA

PRO SOS-hankkeen hanketyöntekijöiden arvioinneissa osahankkeitten asettamat tavoitteet täyttyivät hyvin. Hankkeen päätavoitteen mukaisesti aikuissosiaalityön sanoittaminen, näkyväksi tekeminen ja roolin kirkastaminen ovat onnistuneet hankkeen aikana. Aikuissosiaalityön perustehtävän esiin nostaminen, sen merkityksen näkyväksi tekeminen ja jatkokehittämisen tarpeiden tunnistaminen ovat näkyviä hankkeen tuloksia. Aikuissosiaalityön profiilia ja imagoa on saatu nostettua. Päähankkeen tavoitteen mukaisesti voidaan sanoa, että maakunnallistuva aikuissosiaalityö on sisäistetty ja juurruttamistyö sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistyössä jatkuu.

Kärkiteemojen mukainen työskentely koettiin jäsentävänä ja se edisti hahmottamaan osahankkeitten tavoitteita päähankkeen tavoitteiden suunnassa. Hankkeen resursseihin ja laaja-alaisuuteen sekä yhteiskunnallisen tilanteen epävarmuustekijöihin nähden osahankkeissa koettiin, että tuloksia ja tuotoksia on syntynyt kiitettävästi. Suurimpina epävarmuustekijöinä olivat sosiaali- terveydenhuollon rakenneuudistuksen vaihteleva kehittäminen ja päätöksenteon vaihe sekä konkreettisenä asiana hankkeitten vaihtuvat työntekijätilanteet sekä aikataulu ja ajoittaiset resursoinnin vajeet.

Toiminnallisuus ja ryhmämuotoisuus ovat tulleet osaksi sosiaalityötä. Asiakkaiden ja työntekijöiden osallisuutta on pystytty edistämään. Yhteiskehittämisen toimintatapoja on kehitetty ja käyttöön otettu. Toisaalta osahankealueittain on nähty, että ryhmämuotoiset menetelmät, jalkautuva työ ja matalan kynnyksen toiminta sekä mittareiden käyttöönotto on onnistunut paremmin alueilla, joissa on ollut pohjaa jo valmiina tällaiselle työlle ennen hanketta. Tästä voi päätellä, että kehittämistyö on pitkäjänteistä ja aikaa vievää.

Sosiaalinen kuntoutus on vahvistunut sosiaalipalvelun osana. Tätä ovat edesauttaneet selvitysten tekeminen sekä monet erilaiset kokeilut, joista on saatu käyttökelpoista arviointitietoa.

Tuloksena on saatu aikaan monia hyviä ja käytännönläheisiä materiaaleja, esimerkiksi Palvelutarpeen arvioinnin käsikirja, Kela-kuntayhteistyön malli, Aikuissosiaalityön kuvasto, toiminnallisen sosiaalityön (pelillisuus) ja asiakasosallisuuden malleja. Taloussosiaalityön käyttöönotto ja yhteiskehittämisen mallien juurruttaminen on aloitettu ja rakenteellinen sosiaalityö on viety konkreettiselle tasolle sosiaalisen raportoinnin kehittämisen myötä.

Tärkeänä tuloksena nostettiin esiin hankeajakaisten verkostojen syntyminen ja niiden työn jatkuminen hankeajan päätyttyäkin. Paitsi, että hanke on kehittänyt menetelmiä, käytäntöjä ja synnyttänyt verkostoja ja yhteiskehittämisen toimintatapaa, tärkeä tulos on työorientaation muutos asiakaskeskeisyyttä sekä jalkautuvaa ja matalan kynnyksen työtä korostavaksi. Asennemuutosta on näkyvissä uusissa työmuodoissa, joista esimerkkinä pelillisuus ja leikillisuus, joista toteuttajatyöntekijät raportoivat rohkeasti hehkuttamalla.

Tärkeä huomio hankkeen jälkeistä aikaa ajatellen on, että osahanketoimijoiden palautteissa kerrotaan hankealueilla olevan kiinnostusta hankkeen kärkien kehittämiseen edelleen. Tämän suhteen vedotaankin alueitten osaamiskeskukseen, joiden vastuulle jatkokehittäminen osaltaan jää. Esimerkiksi Varsinais-Suomen alueella käynnistetään osaamiskeskusvetoinen aikuissosiaalityön foorumi, joka käy kahdesti vuodessa läpi sosiaalisen raportoinnin tuottaman aineiston ja siltaa sitä kaikkien tiedoksi ja päätöksenteon tueksi.

LÄHTEET

Aalto-Kallio, M., Saikkonen, P., Koskinen-Ollonqvist, P. (2009) Arvioinnin kartalla. Matka teoriasta käytäntöön. Terveyden edistämisen keskuksen julkaisuja 7/2009 https://www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/arvioinnin_kartalla.pdf

Robson, C. 2001. Käytännön arvioinnin perusteet. Opas evaluaation tekijöille ja tilaajille. Helsinki: Tammi

Virtanen, P. 2007. Arviointi. Arviointitiedon luonne, tuottaminen ja hyödyntäminen. Helsinki: Edita

LIITTEET

Liite 1.



Toimintatapojen mallintamisen muistilista

- Mallintaminen on sekä tiedon välittämistä, että tiedon tuottamista.
- Huolehdi, että aiheen kannalta keskeiset toimijat ovat ryhmässä edustettuina. Moninaisen osaamisen sisällyttäminen on myös tärkeää.
- Varmista, että ryhmän jäsenillä on yhteinen käsitys siitä, mitä tavoitellaan ja miksi. Vältä liian laajoja tehtävänantoja. Tehtävä voidaan kirjata listaksi kysymyksiä, joihin ryhmä etsii vastauksia. Tehtävän on voi olla myös selkeä tuotos, esimerkiksi sähköinen käsikirja.
- Työskentelyn tueksi on hyvä käydä läpi jo olemassa olevaa tutkittua tietoa niin kotimaasta kuin ulkomailta. Kirjallisuuskatsauksen tekeminen on tähän hyvä keino. Aiheeseen liittyvä ja toimintaa määrittävä suomalainen lainsäädäntö on oltava työn taustalla. Myös toimintatapoja kehittävä hanketyö on hyvä huomioida.
- Ryhmän on arvioitava mitä tietoa tarvitaan, jotta mallintaminen on mahdollista.
- Ryhmän jäsenten välinen työnjako on hyvä sopia alussa, mutta tehtävien muuttumiselle voi olla avoin. Ryhmän toimintatapa on myös tarpeen sopia, mukaan lukien kommunikointi ja tiedottaminen.
- Jonkun tehtävänä on vetää prosessia, koordinoida aikatauluja ja motivoida osallistujia.
- Toiminnan dokumentointiin on varattava riittävästi tekijöitä ja aikaa. Dokumentaation varmistaminen, eli se että toimijat hyväksyvät dokumenttien sisällön, on tärkeää.
- Esitetyille toimintatavalle on löydettävä perustelut.
- Ellei aiheen kehittämisen keinoja ole ennalta määrätty (esimerkiksi hallituksen kärkihankkeissa tai erikseen rahoitetuissa hankkeissa voi olla), on niistä ryhmässä sovittava.
- Ryhmän on huomioitava toiminnan konteksti, kuten julkisen ja yksityisen vastuun rajat, järjestöjen roolit, toiminnan rahoitus ym. Mallintamisen rajat voidaan osin asettaa tätä kautta, esimerkiksi siten että ryhmä ei voi työssään huomioida erityisryhmien tarpeita, tai muutosten vaikutuksia kuntien budjetteihin.
- Huolehdi tulevaisuusorientaatiosta; mitä toimintatavan laaja käyttöönotto edellyttää, millaisella aikataululla se on mahdollista, millaisia seuraamuksia sillä voi olla muihin lähialoihin ja toimintoihin
- Raportoi mahdollisimman selkeästi, yksinkertaisesti ja ytimekkäästi. Pyri tekemään mallintamisesta julkaisu, jotta se on mahdollisimman laajasti saatavilla. Anna toimijoille mahdollisuus kommentoida raporttia ja muista antaa heille kunnia tekemästään työstä nimeämällä ja kiittämällä heitä raportissa. Työryhmän työtapaa on myös hyvä kuvata.
- Esitele raportissa toimintatavan onnistumisen ja riskien mahdollisuuksia.
- Tee raporttiin tiivistys, kuvio tai taulukko, josta toimintatavan periaatteet –itse mallinnus on helposti luettavissa. Mikäli mahdollista, kirjaa myös toimintatavan käyttöönoton askeleet.
- Käytä raportissa lähteitä, se lisää uskottavuutta.

Lähteet

Timonen-Kallio, Eeva, Yliruka, Laura & Närhi, Pekka (2017) Lastensuojelun terapeuttisen laitospalveluksen mallinnus. Työpaperi 23/2017. Helsinki: THL. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132319/URN_ISBN_978-952-302-866-1.pdf?sequence=1

Luukkonen, Irmeli, Mykkänen, Juha, Itälä, Timo, Savolainen, Saara & Tamminen, Maarit (2012) Toiminnan ja prosessien mallintaminen. Tasot, näkökulmat ja esimerkit. SOLEA-hanke. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto ja Aalto-yliopisto. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0697-7/urn_isbn_978-952-61-0697-7.pdf

Niskala, Asta (2008) Salatusta suhteesta kahden kimppaan –Analyysi sosiaalityön prosessin rakentumisesta. Acta Electronica Universitatis Lapponiensis 41. Rovaniemi: Lapin yliopisto. http://lappi32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/61750/Asta_Niskala_v%C3%A4it%C3%B6skirja.pdf?sequence=1



Hankkeen aikana tapahtuva aineistojen kerääminen

Mikä on aineisto ja miten se syntyy?

Kun teet kyselyn tai haastattelun, kirjaat muistion tai otat kuvan osana hankkeen toimintaa, luot samalla aineistoja. Nämä aineistot osoittavat, että olemme toteuttaneet hanketta ja niiden avulla myös tuotetaan hankkeen tulokset. Aineisto on usein tekstiä, mutta voi olla myös kuva, video, ääninauha tai muu tallenne. Aineisto ei ylitä teoskynnystä, siihen ei muodostu tekijänoikeutta. Ilman aineistoja hankkeen toimintaa ja tuloksia ei pystytä osoittamaan.

Kuka aineistot omistaa ja kuka saa käyttää?

Koska aineistot syntyvät osana ESR-rahoitettua hanketta, kukaan hanketyöntekijä ei omista aineistoja. Voidaan kuitenkin ajatella, että se osahanke, jonka toiminnassa aineisto syntyy, voi aineistoa myös hallinnoida eli päättää kuka niitä saa käyttää ja mihin tarkoitukseen. Voidaan myös sopia, että kaikki hankkeessa mukana olevat voivat käyttää kaikkia hankkeen aikana kerättyjä aineistoja ja mukaan voidaan laskea myös osa- tai päähankkeelle tehtävät opinnäytetyöt. Tämä tulee kuitenkin sopia tapauskohtaisesti siten, että aineiston kerännyt osa- tai päähanke saa käyttää aineistoa ensin omiin tarkoituksiinsa. Toisten tuloksia ei ole tarkoitus viedä.

Mitä tietoa aineiston keruun osallisille tulee antaa?

Aineistoja kerätessä on tärkeää, että esimerkiksi kyselyyn vastaajat tietävät seuraavia asioita:

- Kuka, tai mikä taho aineistoa kerää
- Mihin tarkoitukseen aineistoa kerätään
- Keneltä aineistoa kerätään (esim. kaikki tämän alueen sosiaalityöntekijät vai koko maan)
- Keneltä saa lisätietoa
- Miten aineisto säilytetään ja kuinka kauan (tuhotaanko hankkeen päätyttyä vai arkistoidaanko ja jos, niin minne)
- Vastataanko anonymisti (huomioi että jos kysely on alueen sosiaalityöntekijöille nimettömänä vastaaminen ei välttämättä takaa anonymiteettiä)
- Vastaaminen tai osallistuminen on vapaaehtoista

Anna kunnia aineiston keruuseen osallistuneille

Kun käytät hankkeessa kerättyjä aineistoa, muista kiittää haastateltavia, vastaajia tai muuten aineiston keruuseen osallistuneita, myös muiden osahankkeiden työntekijöitä, jos käytät heidän keräämiään aineistoja. Mitä laajempia aineistoja hyödynnämme tulostemme saamiseksi, sen vakuuttavampia tuloksia hankkeessa on mahdollista saada aikaan.